

سؤالات و جواب مسائل فرهنگی - استاد صالحی امیری - سال 1393

1- فرهنگ از نظر روسو را به اختصار شرح دهید.

ژان ژاک روسو فرهنگ را مولد عقل دانسته و پیدایی عقل را مقدمه پیدایش فرهنگ می داند. از دیدگاه وی، فرهنگ ریشه در قابلیت های انسان و تکامل جویی او دارد. از نظر روسو، فرآیند تکامل انسان از طریق سه فرآیند صورت می پذیرد:
الف: گذر از حیوانیت به انسانیت. ب: گذر از عاطفه به عقل. ج: گذر از طبیعت به فرهنگ.
این فرآیند موجب ظهور انسان متمدن، بنابر این فرهنگ تجلی تمدن است و انسان متمدن، انسانی است که پا به عرصه فرهنگ گذاشته است.

2- فرهنگ از دیدگاه ادوارد تیلور را شرح دهید.

تیلور معتقد است فرهنگ مجموعه ای پیچیده از آداب و رسوم، اخلاقیات، دانش، دین، هنر، قانون و هر گونه توانایی و عاداتی که فرد از جامعه به دست می آورد.

3- مفهوم فرهنگ از نگاه گی روشه؟

شیوه های مشترک فکر، احساس و عمل بین افراد متعهد از جمله مواردی هستند که فرهنگ را می سازند. هر چند تعدادشان اندک باشد.

فرهنگ شامل تمام فعالیت های بشری اعم از معرفتی، عاطفی و احساسی یا حتی حسی-حرکتی است به تعبیر دیگر فرهنگ عبارت است از کنش و بیش از هر چیز با دیگران دوام می یابد و با توجه به این کنش است که می توان به وجود فرهنگ پی برد و حدود آن را معلوم کرد. به دو شیوه عینی و نمادین به کار گرفته می شود. در عینی اشخاص را به یک جمع خاص و متمایز مبدل می سازد و در نمادین پیوستگی با فرهنگ دائماً توسط اعضا و جمع تأیید می شود. این نمادها شامل قوانین، شعائر، مراسم، تشریفات و ... است که کاملاً مشخص و رسمی است اما در هنرها، آداب و رسوم و بعضی بخش های آداب معاشرت در بین افرادی که مدت هاست که یکدیگر را می شناسند با درجات کمتر رسمی و مشخص (غیررسمی) هستند

4- تعریف یونسکو از فرهنگ چیست؟

یونسکو معتقد است فرهنگ کلیتی مرکب از خصوصیات خاص مادی، معنوی، فکری و احساسی که شاخصه یک جامعه یا گروه است و نه فقط هنرها و آثار مکتوب یک جامعه. بلکه حالات زندگی، حقوق بنیادین افراد، نظام های ارزشی، سنت ها و باورهای آن جامعه را در بر می گیرد.

5 - تقسیم بندی شش گانه کروبروکلاید کلاک هون از فرهنگ را نام ببرید؟

وصف گرایانه - تاریخی - هنجاری - روان شناسانه - ساختاری - تکوینی

6- مفهوم فرهنگ و تمدن:

تمدن بیشتر معنای جنبه های مادی ساخته های انسانی همچون معماری ، شهرسازی و فن آوری را به خود گرفته و فرهنگ بیشتر جنبه های معنوی زندگی جمعی انسان ها همانند آیین ها ، آداب ، زبان ، دین و دانش " آرنلد توین بی : تمدن را سرنوشت گریز ناپذیر هر فرهنگ می نامد. و توضیحات کلاس آشنایی با فرهنگ و هنر ایران و جهان

7- اشاعه فرهنگی و انواع آن:

معمولا به تاثیر فرهنگ ها بر یکدیگر اگر در زمان های گذشته باشد ، اشاعه فرهنگی می گویند . بنا بر اظهار نظر اندیشمندان انسان شناسانه فرهنگ واگیر دار است . از آن جا که فرهنگ ها همیشه با یکدیگر در ارتباط بوده اند ، اشاعه فرهنگی نیز به طور مداوم در طول تاریخ رخ داده است و این پدیده تا کنون ادامه دارد . بدین معنا که سنت ها ، اعتقادات ، روش ها ، قصه های عامیانه ، ابزار و امور زینتی و غیر ممکن است از جامعه یا فرهنگی به سایر جوامع اشاعه یابد و در آن رواج پیدا کند. به طور کلی می توان اشاعه فرهنگی را به سه دسته تقسیم کرد.

- 1- اشاعه مستقیم : زمانی که در فرهنگ در قرابت و مجاورت یکدیگر قرار می گیرند مانند ازدواج و تجارت و ...
- 2- اشاعه اجباری : زمانی که یک فرهنگ ، فرهنگی دیگر را مطیع خود سازد و آداب و رسوم خود را به فرهنگ مغلوب تحمیل نماید.
- 3- اشاعه غیر مستقیم : وجود رسانه های جمعی و اینترنت.

8- خرده فرهنگ:

ویژگی ها و تفاوت های داخل هر فرهنگ یا فرهنگ های قومی - قبیله ای - ناحیه ای - ناحیه ای - گروه های زبانی یا اقلیت های مذهبی - گروه های شغلی - فرهنگ های ویژه و فرعی - طبقات - قشرهای موجود در یک کشور را گویند. گیدنز معتقد است : ارزش ها و هنجارهای متفاوت با ارزش ها و هنجارهای اکثریت که یک گروه درون جامعه ای بزرگتر را خرده فرهنگ گویند.

9- منظور از باز تولید فرهنگی چیست ؟

انتقال هنجارها و ارزشهای فرهنگی از نسلی به نسل دیگر را باز تولید فرهنگی گویند باز تولید فرهنگی به مکانیسم هایی اطلاق می شود که به وسیله آن ها تجربه فرهنگی در طول زمان استمرار می یابد

10- تعریف مفهومی امنیت فرهنگی را توضیح دهید ؟

عبارت است از ایجاد وضعیتی مطمئن ، آرامش بخش و خالی از هرگونه تهدید و تعرض در انسان ، نسبت به دین ، افکار، اخلاق ، آداب و رسوم ، باورها ، ارزش ها ، میراث فرهنگی ، آثار ادبی به عبارت دیگر ، مصونیت فرهنگ فرد و جامعه از هر گونه تعرض و تهدید را امنیت فرهنگی می نامند.

11- سرمایه فرهنگی چیست و انواع آن را بنویسید ؟

سرمایه فرهنگی مجموعه ای از روابط ، معلومات ، اطلاعات و امتیازات است که فرد برای حفظ کردن یا به دست آوردن یک موقعیت اجتماعی از آن استفاده می کند - سرمایه بدنی و فردی - سرمایه عینی فرهنگی (آثار فرهنگی) - سرمایه نهادی و ضابطه ای

12- ویژگی های فرهنگ از نگاه هرسکویتس؟

الف. فرهنگ «عام» ولی «خاص» است، یعنی فرهنگ هر جامعه خاص همان جامعه است.

ب. فرهنگ «متغیر» ولی «ثابت» است. یعنی زمینه های فرهنگی مانند لباس - خوراک - زبان - آداب و رسوم در برهه کوتاه مدت ثابت به نظر می رسد و در برهه بلند مدت متغیراند.

ج. فرهنگ «اجباری» اما «اختیاری» است، یعنی اینکه فرهنگ تمام حیات اجتماعی ما را دربر می گیرد اما به ندرت خود را آشکارا بر افکار و اعمال ما تحمیل می کند.

13- توسعه فرهنگی:

سرمایه هایی که به صورت دائمی در قلمرو و امکانات یک قشر، گروه یا طایفه و طبقه باشد که مجموعه ای از روابط، معلومات-اطلاعات و امتیازات ملموس مثل بناها-مکان ها-آثار هنری و ... و غیرملموس مانند ایده ها - اعمال - ارزش ها که سرمایه معنوی هستند در یک گروه مشترکند.

14- نظریه فرهنگی دورکیم را به اختصار شرح دهید.

همبستگی اجتماعی موجب قوام جامعه می شود . در جوامع ساده مردم شباهت بیشتری به هم دارند و وظائف یکسانی انجام می دهند که همبستگی مکانیکی است. در جوامع صنعتی با تقسیم کار همبستگی ارگانیکی دیده می شود. کار فرهنگی دورکیم در قرن 20 این است. « دین صرفا مجموعه ای از اعمال نیست بلکه نظامی از افکار است که هدفش توصیف جهان می باشد. »

15- فرهنگ از دیدگاه وبر:

ماکس وبر " مفهوم فرهنگ "را" مفهوم ارزش "می داند و می گوید:

فرهنگ از یک سلسله روش ها و زمینه ها متاثر است که آن روش ها و زمینه ها افراد یک جامعه را بهم پیوند می دهد و در رفتار، کردار و روابط اجتماعی آن ها منعکس می شود . ولی برای درک این تعریف باید به وابستگی عمیق ارزش ها و سمبل ها و به تغییرات مادی و نتایجی که این ارزشها و سمبل ها به دنبال می آورند و یا خود از آنها زاده می شوند توجه کرد.

16- مفهوم اقتدار در اندیشه وبر را به اختصار توضیح دهید.

او مصرانه به ساختار وسیع معنای اقتدار یا سلطه مشروع معتقد بود. او سه نمونه آرمانی پیشنهاد کرد.

- اقتدار سنتی: دستگاه دیوان سنتی دستگاه منظمی نیست و ارتقاء و ترفیع بر حسب ضوابط مشخصی صورت نمی گیرد و زنجیره ای از رسوم و سنت های رایج یک گروه اجتماعی است که حاکم و اتباع از آن اطاعت می کنند.

- اقتدار کاریزماتیک: کاریزما نیروی غیرعقلانی و معجزه آسا است و رهبر کاریزما ویژگی های خاص و رنگ خدایی دارد. وبر معتقد است اقتدار کاریزماتیک در دوره های فشار روانی - فیزیکی - اقتصادی - اخلاقی - مذهبی و سیاسی پیدا می شود.

- اقتدار بوروکراتیک: که حاصل جوامع صنعتی است و دارای مشروعیت می باشد و وبر مهمترین مظهر فرایند عقلانی شدن در تاریخ غرب را پیدایش بروکراسی عقلانی می دانند که مبتنی بر هنجارهای قانونی یعنی تفکیک وظائف است.

- تفاوت: تفاوت نیروی کاریزماتیک و بوروکراتیک (عقلانی) در این است که نیروی بوروکراتیک ابتدا نهادهای اجتماعی را دگرگون می کند سپس در نگرش های فردی تغییر ایجاد می نماید. ولی نیروی کاریزماتیک برعکس. ابتدا زندگی روحی افراد را دگرگون کرده و بعد در نهادهای اجتماعی تحول ایجاد می کند. (امام خمینی)

17- نظریه فرهنگی پارسونز را به اختصار شرح دهید.

پارسونز استقلال زیادبیرای فرهنگ نسبت به جامعه قائل است و می گوید یک نظام فرهنگی، ممکن است با از میان رفتن اشخاصی که میراث دار آن هستند نابود شود ولی فرهنگ همچنان زنده است.

پارسونز در کتاب ساختار کنش اجتماعی استدلال می کند که کنس واحد پنج ویژگی دارد:

- 1- غایت (هدف کنش)
- 2- وسائل (آنچه کنشگر را به تکمیل کنش قادر می سازد)
- 3- شرایط (موقعیت ها و قید وبندهایی که کنش در محدوده آنها به وقوع می پیوندد.
- 4- هنجارها (درک این امر که غایت و وسائل قابل قبول کدامند؟)
- 5- تلاش (کاری که عامل برای تکمیل عمل انجام می دهد)

18- اندیشه فرهنگی گرامشی را به اختصار بیان کنید.

نظریه هژمونی گرامشی، شکلی از کنترل اجتماعی توسط قدرت فیزیکی و زور که با رضایت آمیخته باشد و به نقش رو بناها به ویژه ایدئولوژی و فرهنگ تأکید می کند. یا هژمونی یعنی پذیرش رضایت آمیز ارزش های طبقه بالا به وسیله عامه مردم که افراد را به ترغیب به پذیرش ارزش های اخلاقی، سیاسی و فرهنگی می کنند.

19- نظریه آدورنو و هورک هایمر در حوزه صنعت فرهنگ را بیان کنید؟

از دیدگاه آدورنو صنعت فرهنگ یا فرهنگ توده علاوه برآنچه انسانهایی شبیه مردگان می سازد و جامعه ای توده ای ایجاد می کند و ایدئولوژی هایی طرفدار سرمایه داری را هم اشاعه می دهند و پیامهایی مثل هم رنگ جماعت بودن، مصرف گرایی، سخت کوشی در کسب و کار و دستاورد انفرادی را می دهند.

20- فرهنگ از نگاه مارکوزه را به اختصار شرح دهید.

به فرهنگ توده انتقاد نموده و آن را جامعه تک ساحتی نامیده است. جامعه ای که تکنولوژی به تمام شئون و جنبه های زندگی انسان نفوذ نموده و موجب تغییراتی در وضعیت اجتماعی شده و معتقد است پیشرفت فنی سبب پیدایش نظام سلطه و در راستای منافع حاکمان و تکنولوژی انبوه قرار می دهد و مخالفان را در خود هضم و جذب می کند و فعالیت های مخرب رسانه های جمعی از هستی تهی می شوند و در نتیجه فرهنگ روشنفکری دچار از خود بیگانگی شده و به صورت کالا و خدمات عرضه می گردد.

21- نظریه فرهنگی رولان بارت را به اختصار شرح دهید.

او معتقد است اسطوره ها اشکال فرهنگ عامه هستند و در موضوع نشانه شناسی، نشانه ها، معانی و فهم واقعیت را ممکن می سازد. هر اسطوره ای به عنوان نظام نشانه صرفاً وسیله ارتباطی نیستند بلکه همواره شئونی از ایدئولوژی اند و پیام اسطوره نیازی به رمزگشایی و تفسیر ندارد. او ورزش- سرگرمی ها - انواع غذاها و نگرش های عامه نسبت به مسائل را از مظاهر فرهنگی می داند. همچنین معتقد است هر خواننده با نگاه و علائق شخصی اش به متن برمی نگرد و قسمتهایی را در بر می گیرد که برایش لذت بخش باشد.

22- هدف اصلی فمینیسم رادر موج دوم رابنویسید؟

هدف اصلی ومهم نجات زن بوداینان معتقدبودنددستیابی به حقوق سیاسی و قانونی برابر با مردان هنوزمسئله زنان راحل نکرده است بنابراین صرف رهایی زنان از نابرابری ها کافی نیست بلکه بایدزنان را ازدست مردان نجات داد اما نجات زنان تنها از راه اصلاحات تدریجی امکان پذیرنیست بلکه نیازبه فرایندی ریشه ای و انقلابی دارد چراکه اساساً از نظر فمینیست ها نظریه های موجود عمیقاً جنس گراو غیر قابل اصلاح هستند. احتمالاً کافی نیست.

23- فرهنگ از دیدگاه آرنولد:

به عقیده ماتیو آرنولد، فرهنگ جستجو و بررسی کمال است: " فرهنگ رشد همه جوانب طبیعت انسان " است. وی فرهنگ را به منزله پیگرد رهایی بخش از راه آموزش اساساً ادبی بهترین اندیشه ها و گفته های آدمیان در نظر می گرفت. از نظر او فرهنگ به این مفهوم، بالقوه از توان متحدسازی هماهنگ همه جوامع انسانی برخوردار است.

24- نظریه فرهنگی امام خمینی:

فرهنگ از دیدگاه امام(ره): فرهنگ عبارت است از دانش - تعلیم و تربیت - اعتقادات - باورها - ارزش ها - برداشت ها - گرایش های فکری - اخلاق و عمل - اجتماع و قواعد آنها - هنر و ادب است. ویژگی های اصلی فرهنگ: الهی بودن - حق بودن - مستقل و خودکفا بودن - غنی بودن - مترقی بودن - آموزنده - پیشرونده و نشات گرفته از قرآن می باشد.

بیشک بالا ترین و بالاترین عنصری که در موجودیت هر جامعه دخالت اساسی دارد فرهنگ آن جامعه است؛ اساساً فرهنگ هر جامعه هویت آن جامعه را تشکیل می دهد.

فرهنگ مبدا همه خوشبختی ها و بدبختی های ملت است. اگر فرهنگ جامعه ای به انحراف برود یا وابسته به فرهنگ غرب بشود تهی شده و موجودیت خود را در تمام ابعاد از دست می دهد. وابستگی فرهنگی منشا سایر وابستگی ها و عامل عقب ماندگی کشور و استقلال فرهنگی استقلال سایر ابعاد است.

25- فرهنگ از نگاه ادوارد سعید را به اختصار بنویسید.

منتقد آمریکایی فلسطینی. معتقد است زمان سرآغاز فرهنگ ادبی غرب است و تحت تأثیر فوکو فرهنگ را ذاتا پایگاه و عامل معنای خانه - تعلق و اجتماع می داند و معتقد است فرهنگ سهم عمده ای در پیشرفت امپراتوری غرب دارد. فرهنگ امپریالیسم نامرئی نیست و آمریکا خود را نگهبان مقتدر غرب می داند.